

TÜRK-İŞ | Haber Bülteni

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Bayındır Sokak No: 10 Kızılay - Ankara | Tel: (0.312) 433 31 25-29 | Faks: (0.312) 433 85 80 - 433 68 09

facebook.com/turkiskonfederasyonu

twitter.com/turkiskonf

www.turkis.org.tr

27 Mayıs 2020

MAYIS 2020 AÇLIK ve YOKSULLUK SINIRI

- ✓ DÜŞÜK GELİRLİLERİN TEMEL HARCAMASI OLAN GIDADA FİYAT ARTIŞI DEVAM EDİYOR.
- ✓ MUTFAK ENFLASYONUNDA ARTIŞ ORANI AYLIK YÜZDE 2,71 ON İKİ AYLIK YÜZDE 14,80
- ✓ DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AÇLIK SINIRI 2.438 TL, YOKSULLUK SINIRI 7.942 TL
- ✓ BİR ÇALIŞANIN AYLIK YAŞAM MALİYETİ TUTARI 2.961 TL

TÜRK-İŞ (Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu) çalışanların geçim şartlarını otuz üç yıldan bu yana aralıksız olarak her ay düzenli olarak yaptığı “açlık ve yoksulluk sınırı” araştırmasıyla ortaya koymaktadır.

Covid-19 olarak tanımlanan küresel salgın dönemi, başta dar ve sabit gelirli kesimler olmak üzere tüm toplumu olumsuz etkilemiştir. Alınan önlemlerle sağlık alanında koruyucu politikalar uygulanırken, ekonomik ve sosyal alanda özellikle işsizlik ve düşük gelir veya gelirsizlik en önemli sorun olmuştur. Bu dönemde sosyal politika uygulaması olarak ‘temel gelir’ önem kazanmıştır. Yoksullara yönelik destek geliri uygulaması ile birlikte merkezi ve yerel yönetimlerin yaptıkları yardımlar yaygınlaştırılmıştır. Burada temel sorun, yoksullara yönelik yapılan yardımların temel ihtiyaçları ne ölçüde karşılayabildiğidir. Yoksul kesimin harcamaları gıda ağırlıklıdır. Dört kişilik bir ailenin sadece gıda için yapması gereken harcama tutarı net asgari ücretin üzerindedir.

TÜRK-İŞ Araştırmasının 2020 Mayıs ayı sonucuna göre:

- Dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı (**açlık sınırı**) 2.438,24 TL,
- Gıda harcaması ile birlikte giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamalarının toplam tutarı ise (**yoksulluk sınırı**) 7.942,17 TL,
- Bekar bir çalışanın ‘yaşama maliyeti’ ise aylık 2.961,13 TL olarak hesaplandı.

Tablo 1: Dört Kişilik Ailenin Açlık ve Yoksulluk Sınırı (TL/Ay)

	Mayıs 2019	Aralık 2019	Nisan 2020	Mayıs 2020
Yetişkin Erkek Gıda Harcaması	590,72	596,19	651,76	669,22
Yetişkin Kadın Gıda Harcaması	493,17	495,64	546,73	563,43
15-19 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	626,17	643,28	704,66	720,21
4-6 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	413,57	427,59	470,86	485,39
Açlık Sınırı	2.123,93	2.162,70	2.374,00	2.438,24
Yoksulluk Sınırı	6.919,33	7.044,62	7.732,91	7.942,17

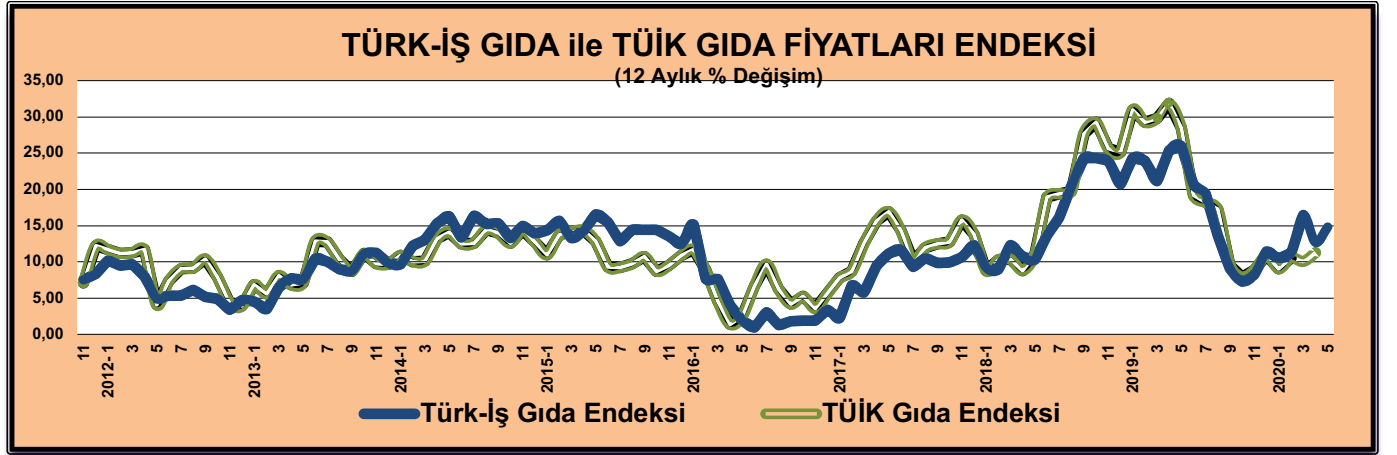
* Gıda harcaması tutarı, yuvarlama nedeniyle, toplamda farklı olabilmektedir.

Bu harcamaları karşılayabilecek gelirin elde edilmesi toplumun çoğunluğu için mümkün değildir. Ücretli veya küçük esnaf olarak çalışanlar için hayatın belirsizliği ve gelecekte düzenli bir gelire kavuşma imkanının sınırlı olması endişeleri artırmaktadır. Düşük de olsa düzenli olarak sağlanan gelir olumlu olmakla beraber harcamaları karşılamaktan uzak kalmaktadır.

Dört kişilik bir ailenin aylık gıda harcaması (mutfak masrafı) tutarı yılın ilk beş ayında önceki yıla göre 276 TL, temel ihtiyaçlar için yapılması gereken toplam harcama ise 898 TL daha fazladır. Son bir yıl itibariyle bakıldığında, ortaya çıkan ek harcama gereği gıda için 314 TL, toplam hanehalkı harcaması için 1.023 TL'dir.

İnsana bir yurttaş olarak sağlanacak gelirin asgari ücretin altında olmaması gerekir. Sağlanan yardımlar "hak temelli" olmalıdır. Temel yaklaşım bireysel düzeyde gelir değil hanehalkı dikkate alınarak destek geliri sağlanmasıdır. Bu yönüyle, ücretsiz izine çıkarılan işçilere sağlanan destek geliri gerek miktarın düşüklüğü ve gerek aile durumunu dikkate alması bakımından yeniden düzenlenmelidir.

TÜRK-İŞ tarafından hesaplanan gıda endeksi ile TÜİK tarafından hesaplanan gıda fiyatları endeksi değişimindeki durum aşağıdaki şekilde yer almaktadır. Görüldüğü gibi gıda fiyatlarındaki değişimin yönü ve hızı birbirine paralel bir gelişim göstermekte ve son aylarda yükselme eğilimindedir.

TÜRK-İŞ'in verileri temel alındığında "mutfak enflasyonu"ndaki değişim 2020 Mayıs ayı itibariyle şu şekilde olmuştur:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken asgari harcama tutarı **bir önceki aya göre** yüzde 2,71 oranında arttı.
- Yılın **ilk beş ayı itibariyle** fiyatlardaki artış yüzde 12,74 oranında oldu.
- Gıda enflasyonunda **son on iki ay itibariyle artış oranı** yüzde 14,80 oldu.
- **Yıllık ortalama artış oranı** ise yüzde 12,82 olarak hesaplandı.

Tablo 2: Gıda Harcamasındaki Değişim

	Mayıs 2017	Mayıs 2018	Mayıs 2019	Mayıs 2020
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,70	0,34	0,81	2,71
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	6,74	4,85	9,42	12,74
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	11,18	10,30	25,97	14,80
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	4,15	10,47	22,12	12,82

2020 Mayıs ayı itibariyle TÜRK-İŞ hesaplamasına temel alınan gıda ürünlerinin fiyatlarında gözlenen değişim şu şekilde olmuştur:

- Süt, yoğurt, peynir grubunda; bu ay önemli bir fiyat değişikliği tespit edilmedi. Ancak birçok peynir markasının raflarda yer almadığı görüldü, süt ve yoğurt marka çeşitlerinde de azalma dikkati çekti.
- Et, tavuk, balık, sakatat, bakliyat ürünlerinin bulunduğu grupta; et ve tavuk ile sakatat ürün fiyatları değişmedi. Av mevsiminin artık sona ereceği balığın tezgahlarda çeşidi azaldı ve satışı düştü, çoğu esnaf da dükkan kapattı. Yumurta fiyatı değişmedi. Bakliyat ürünlerinde (kuru fasulye, kırmızı-yeşil mercimek, nohut, barbunya vb.) fiyat artışı bu ay da devam etti.
- Sebze-meyve fiyatlarında devam eden artışlar mutfak harcamasını bu ay yine olumsuz etkiledi. Sebze-meyve ortalama kilogram fiyatı geçen aya göre yüzde 18,56 oranında artışla 8,36 TL oldu (meyve-sebze ortalama kilogram fiyatı geçen ay 7,05 TL olarak hesaplanmıştı). Sebze ortalama kilogram fiyatı bu ay yüzde 4,91 oranında artışla 7,26 TL olurken, meyve fiyatı -özellikle erik, kayısı, çilek gibi mevsim meyvelerinin pazarda görülmesiyle- artarak ortalamada 10,67 TL'ye yükseldi (geçen ay 7,33 TL olarak hesaplandı). Meyve deki artış oranı yüzde 45,57 oldu.

Hesaplama bu ay yine 19 sebze ve 9 meyve olmak üzere toplamda 28 ürün dikkate alındı. Hesaplama yapılırken -her zaman olduğu gibi- pazarda yaygın bulunan mevsim ürünleri esas alındı. Araştırmada ürünlerin tek tek ağırlığı yerine harcama sepetindeki meyve-sebze tüketiminin toplam miktarından hareket edildi.

- Ekmek, piring, un, makarna, bulgur, irmik gibi ürünlerin bulunduğu grupta; irmik fiyatındaki artış dışında kayda değer bir fiyat değişikliği görülmedi. Ancak marketlerde un satışının artmış olduğunun belirtilmesi not alındı.
- Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden; tereyağı zeytinyağı, ayçiçeği yağı ve margarin fiyatında bu ay yine bir değişiklik olmadı. Açık satılan siyah ve yeşil zeytin ortalama fiyatı arttı. Yağlı tohum (ceviz, fındık, fıstık, ayçekirdeği vb.) ürünlerinin fiyatı -bayram vesilesiyle bazı yerlerde uygulanan indirim nedeniyle- biraz geriledi. Baharat ürünlerinden (kimyon, nane, karabiber vb.) sadece karabiberin fiyatı yükseldi. Çay ile ıhlamur fiyatı ise değişmedi. Bal ve şeker fiyatı da aynı kalırken, tuz, reçel ve salça fiyatı arttı.

Konfederasyonumuzca hesaplanan tutarlar ücret düzeyi olmayıp haneye girmesi gereken toplam gelir miktarıdır. Ancak hanede çalışan sayısının sınırlı ve fakat ele geçen ücretin yetersiz olduğu durumlarda, elde edilen gelir birden fazla kişinin geçimini karşılayamamakta, kişi başına "insanca geçim için" yapılması gereken harcama tutarı yetersiz kalmaktadır.

TÜRK-İŞ'in bu araştırması alanında ilktir. Daha sonra bu alanda yapılan benzeri çalışmalara da örnek olmuştur/olmaktadır. "Açlık ve Yoksulluk Sınırı" çalışmasında hesaplamaya temel alınan gıda maddelerinin fiyatları, Konfederasyonumuzca piyasadan, market ve semt pazarları sürekli ve düzenli dolaşarak **doğrudan** tespit edilmektedir. TÜİK tarafından derlenen fiyat verileri kullanılmamakta ve fakat, gelişmeleri değerlendirmek ve kıyaslama yapmak için sonradan izlenmektedir. **Çalışma bu niteliğiyle bağımsızdır.**

Konfederasyonumuz her ayın son haftasında ve TÜİK açıklamasından yaklaşık bir hafta önce hesaplama sonuçlarını kamuoyuna açıklamaktadır ve bu yönüyle, tüketici fiyatlarındaki artış eğilimini yansıtan "**öncü gösterge**" niteliğini de taşımaktadır.